ECLI:LV:AT:2025:0930.A420205922.10.S

Lieta Nr. A420205922, SKA-140/2025

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2025.gada 30.septembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Vēsma Kakste, senatori Jānis Pleps un Līvija Slica

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par Valsts zemes dienesta faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un pienākuma noteikšanu Valsts zemes dienestam labot Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā iekļautos datus par pieteicējam piederošo nekustamo īpašumu, sakarā ar /Persona A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 18.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /Persona A/ 2021.gada 29.septembrī lūdza Valsts zemes dienestu (turpmāk – dienests) aktualizēt ēkas /Adrese A/, kadastra apzīmējums /Numurs A/ (turpmāk – ēka) nolietojuma datus.

2021.gada 22.novembrī, pamatojoties uz pieteicēja iesniegumu, dienesta amatpersona veica ēkas apsekošanu apvidū. Šīs apsekošanas rezultātā ēkas kopējais nolietojums noteikts 58 %. Dienesta amatpersona ēkas konstruktīvo elementu tehnisko stāvokli vizuāli novērtēja šādi: pamati – labs; ārsienas – vidējs; pārsegumi – vidējs; jumta nesošā konstrukcija – slikts; jumta segums – vidējs.

Ēkas nolietojuma dati Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (turpmāk – kadastra informācijas sistēma) aktualizēti 2021.gada 25.novembrī.

[2] Uzskatot, ka 2021.gada 22.novembra apsekošanā tika pieļautas kļūdas, 2021.gada 12.decembrī pieteicējs iesniedza iesniegumu dienestam, kurā apšaubīja konstrukcijas veida noteikšanu ārsienām un to būvniecībā izmantoto materiālu kodus. Pieteicējs lūdza labot aktā par ēkas konstruktīvo elementu nolietojumu norādīto ārsienu (karkasu) konstrukciju veidu un materiālu kodus.

Dienesta amatpersona 2022.gada 19.janvārī veica atkārtotu ēkas apsekošanu apvidū. Apsekošanas gaitā tika konstatētas iepriekšējās apsekošanas izpildē pieļautas kļūdas. Šīs apsekošanas rezultātā ēkas kopējais nolietojums mainījās no 58 % uz 31 %. Apsekošanas laikā dienesta amatpersona vizuāli novērtēja visus ēkas konstruktīvos elementus, nevis tikai tos, kuru novērtējumu pieteicējs apšaubīja, un piešķīra visiem konstruktīvajiem elementiem vienādu tehniskā stāvokļa novērtējumu – labs. Kadastra informācijas sistēmā ēkas nolietojuma dati aktualizēti 2022.gada 3.februārī.

[3] Nepiekrītot ēkas nolietojuma novērtējumam, pieteicējs dienesta ģenerāldirektoram apstrīdēja dienesta faktisko rīcību, veicot ēkas nolietojuma noteikšanu un nolietojuma datu aktualizāciju. Administratīvais process iestādē noslēdzās ar ģenerāldirektora 2022.gada 13.aprīļa lēmumu, ar kuru apstrīdētā faktiskā rīcība atzīta par tiesisku un pieteicēja iesniegums noraidīts.

Lēmumā citastarp secināts, ka ārsienu konstrukcijas veids noteikts atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 10.janvāra noteikumiem Nr. 48 „Būvju kadastrālās uzmērīšanas noteikumi” (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2022.gada 11.jūlijam, zaudējuši spēku 2023.gada 28.martā*; turpmāk – Uzmērīšanas noteikumi). Tāpat secināts, ka ēkas bojājumi ir nenozīmīgi, to tehniskais stāvoklis vizuāli novērtējams kā labs un tādēļ nolietojums pēc 2022.gada 19.janvāra apsekošanas pamatoti mainīts no 58 % uz 31 %.

Pieteicējs nepiekrita lēmumam un vērsās tiesā.

[4] Ar Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pieteikums noraidīts. Apgabaltiesa pievienojās rajona tiesas sprieduma motivācijai un atzina, ka dienesta faktiskā rīcība, veicot labojumus kadastra informācijas sistēmā, ir tiesiska. Apgabaltiesa spriedumu attiecībā uz jautājumiem, par kuriem kasācijas tiesvedībā ir strīds, pamatoja ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Dienests pamatoti norādījis, ka informāciju par ēkas konstruktīvo elementu materiāliem, konstrukciju veidiem un tehniskā stāvokļa vizuālo novērtējumu var iegūt, apsekojot konkrēto būvi apvidū. Tomēr ēkas (būves) apsekošana apvidū ir tikai viens no tiesību normās regulētajiem veidiem, kādā var iegūt datus būves kadastrālās uzmērīšanas datu aktualizēšanai. Savukārt uz pieteicēja pasūtītā SIA „LBS-Konsultants” atzinuma (turpmāk – atzinums) pamata dienests nevar izdarīt izmaiņas kadastra informācijas sistēmā, jo šādu kārtību vairs nepieļauj Uzmērīšanas noteikumi. Turklāt atzinums sagatavots atbilstoši būvniecības jomas regulējumam, proti, pēc būvniecības normatīviem, kas regulē tehnisko apsekošanu, nevis vizuālo apsekošanu. Tomēr atzinums palīdz gūt priekšstatu par ēku un tās tehnisko stāvokli un tādēļ tiesa to var ņemt vērā, izskatot lietu.

[4.2] Nepamatots ir pieteicēja arguments, ka dienestam 2022.gada 19.janvāra apsekošanas laikā bija jāapseko tikai tie ēkas konstruktīvie elementi, kuru apsekošanas rezultātus pieteicējs apšaubīja 2021.gada 12.decembra iesniegumā, jo kadastrālās uzmērīšanas mērķis ir iegūt konkrētā datumā faktiskajai situācijai atbilstošu informāciju, kas nepieciešama būves datu aktualizācijai kadastra informācijas sistēmā.

[4.3] Nav konstatējama acīmredzama kļūda dienesta novērtējumā par jumta seguma un pārsegumu tehnisko stāvokli, jo nav konstatējami tādi bojājumi, kas šo vērtējumu samazinātu.

Dienesta speciālists atkārtotajā vizuālajā apsekošanā konstatēja, ka atsevišķās konstruktīvā elementa daļās ir daļēji bojāta antikorozijas sistēma un ka bojājumi aizņem līdz 10 % no konstruktīvā elementa virmas un/vai ir redzami vismaz 5 % ēkas telpu grupu ārsienās. Dienests kopumā konstatēja, ka bojājumi aizņem apmēram 7 % no 325 kvadrātmetriem kopējā fasāžu laukuma.

Nav konstatējama acīmredzama kļūda dienesta novērtējumā par ārsienu tehnisko stāvokli. No pierādījumiem ir secināms, ka ēkas ārsienas ir tikai ar nelieliem bojājumiem – dažāda izmēra plaisām, iedobumiem un robiem.

[4.4] Attiecībā uz dienesta rīcību, fotoattēlus uzņemot tikai vienā no apsekošanām un vispār neveicot atsevišķu ēkas elementu fiksāciju, secināms, ka ēkas attēlu ar fotoaparatūru vai citu aparatūru iegūšana saskaņā ar Uzmērīšanas noteikumu 127.punktu ir tikai viena no darbībām, ko veic apsekošanas laikā, tomēr noteikumi šādu darbību veikšanu neparedz kā obligātu.

[4.5] Noraidāms pieteicēja arguments par tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu, jo kadastra informācijas sistēma ir aktualizējama regulāri, neviens ēkas īpašnieks nevar paļauties, ka konkrēta objekta novērtējums kadastra vajadzībām ilgstoši būs nemainīgs.

[5] Pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[5.1] Apgabaltiesa nepareizi interpretējusi Uzmērīšanas noteikumu 127.punktu, jo no šā punkta izriet, ka dienestam ir obligāti jāiegūst fotoattēli, kas apliecinātu visu ēkas konstruktīvo elementu tehnisko stāvokli, un dienests nevar izvēlēties, vai fotoattēlus iegūt vai nē.

[5.2] Apgabaltiesa piemērojusi materiālo tiesību normu, kuru tai nebija jāpiemēro, jo attiecībā uz ēkas ārsienām, pārsegumiem un jumta segumu bija jāpiemēro Uzmērīšanas noteikumu 2.pielikuma 3.punkts (*konstruktīvā elementa stāvoklis ir vidējs*) un 4.punkts (*konstruktīvā elementa stāvoklis ir slikts*), nevis 2.punkts (*konstruktīvā elementa stāvoklis ir labs*).

[5.3] Apgabaltiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.pantu un 251.panta piekto daļu, jo nav novērtējusi pierādījumus, bet gan tikai atkārtojusi dienesta pamatojumu. Tāpat apgabaltiesa nav pievērsusi uzmanību tam, ka 2021.gada 22.novembra apsekošanas fotoattēlos ir redzamas jumta seguma virsmas plaisas un caurtecējumi, kuru dēļ tā tehniskais stāvoklis būtu novērtējams kā vidējs.

[5.4] Apgabaltiesa nepareizi interpretējusi tiesiskās paļāvības principu un nepareizi konstruējusi pieteicēja tiesiskās paļāvības aizsardzības argumentu. Pieteicējs paļāvās nevis uz to, ka ēkas nolietojuma noteikšanas regulējums nemainīsies (kā to norādīja apgabaltiesa), bet gan uz dienesta darbinieku konsekventu rīcību. Proti, dienests 2022.gada 19.janvāra apsekošanas aktā nepamatoti atkāpās no 2021.gada 22.novembra apsekošanas aktā norādītā ēkas ārsienu, pārsegumu un jumta seguma tehniskā stāvokļa novērtējuma. Turklāt dienesta rīcība ir nekonsekventa arī tādēļ, ka atšķirības starp visiem ēkai piemērotajiem nolietojuma procentiem kopš 2013.gada, kad ēkas nolietojuma procents piešķirts pirmo reizi, ir nepamatotas un nesaprātīgas (katrā apsekošanas reizē nolietojuma procents palielinās vai pazeminās), kaut arī pieteicējs starplaikā nav veicis būtiskus darbus ēkas tehniskā stāvokļa uzlabošanai.

[6] Dienests paskaidrojumos kasācijas sūdzību neatzīst.

Motīvu daļa

[7] Ievērojot pieteicēja kasācijas sūdzības argumentāciju, Senātam šajā lietā jāatbild uz jautājumiem: 1) vai lietā ir ievērots pamatošanas pienākums; 2) vai tiesa ir pienācīgi pārbaudījusi pierādījumus; 3) vai lietā nav pieļauts tiesiskās paļāvības principa pārkāpums.

Par pamatošanas pienākumu ēkas konstruktīvo elementu tehniskā stāvokļa vizuālajā novērtējumā

[8] Kasācijas sūdzībā pieteicējs argumentē, ka pārsūdzētais spriedums ir atceļams, jo apgabaltiesa neņēma vērā, ka dienests nav ieguvis fotoattēlus, kas apliecinātu dienesta secinājumus par ēkas tehnisko stāvokli, un tādējādi dienests secinājumus ir izdarījis patvaļīgi. Pieteicēja ieskatā, šādi apgabaltiesa esot nepareizi interpretējusi Uzmērīšanas noteikumu 127.punktu, tostarp kopsakarā ar patvaļas aizlieguma principu, un pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.pantu. Savukārt dienests uzskata, ka Uzmērīšanas noteikumi un apsekošanas būtība paredz to, ka dienests apsekošanu veic tikai dokumentāli un tādēļ dienestam nav jāiegūst pierādījumi, kas pierādītu tā novērtējuma pamatotību.

Tādējādi tiesību jautājums, kas Senātam jāizskata, ir, vai un līdz kādam apjomam dienestam apsekošanas laikā ir jāiegūst pierādījumi, kas pamato Uzmērīšanas noteikumu 4.pielikumā iekļautajā apsekošanas aktā izdarīto ēkas tehniskā stāvokļa novērtējumu, un vai fotoattēli ir vienīgā pieļaujamā šādu pierādīšanas līdzekļu forma. Senāts atzīmē, ka, pretēji pieteicēja apgalvotajam, lietā nevar būt strīds par to, ka dienests vispār nav ieguvis ēkas fotoattēlus, jo tie uzņemti 2021.gada 21.novembra un 2022.gada 19.janvāra apsekošanas laikā un pievienoti lietas materiāliem. Tādēļ lietā ir strīds par to, kāds pierādīšanas līdzekļu apjoms ir pietiekams, lai dienests vizuālā novērtējuma ietvaros varētu izdarīt secinājumu par ēkas tehnisko stāvokli un tādējādi nepārkāptu patvaļas aizlieguma principu.

[9] Uzmērīšanas noteikumu 127.2.apakšpunkts paredz, ka, apsekojot būvi un telpu grupu apvidū, dienests iegūst Uzmērīšanas noteikumu 24.2. vai 89.2.apakšpunktā minētos attēlus un informāciju par ēkas konstruktīvo elementu materiāliem, konstrukciju veidiem un tehniskā stāvokļa vizuālo novērtējumu.

[10] Pieteicējs uzskata, ka dienests nav ieguvis pietiekami daudz fotogrāfijas, kas pilnīgi atklātu pamatojumu tam, kādēļ katrs no Uzmērīšanas noteikumu 4.pielikumā minētajiem ēkas konstruktīvajiem elementiem ir ieguvis tam atbilstoši 2.pielikumam piešķirto novērtējumu. Savukārt dienests norāda, ka tehniskā stāvokļa vizuālais novērtējums tiek balstīts nevis uz atsevišķu bojājumu izvērtējumu, bet gan ēkas kopainu un

bojājumu vai nolietojuma pazīmju īpatsvaru iepretim konstrukcijas laukumam, tādēļ, dienesta ieskatā, nav nepieciešams atsevišķi iegūt fotoattēlus par katru ēkas konstruktīvo elementu.

Senāts norāda, ka iegūt pilnīgu informāciju par ēku pēc būtības, uzņemot fotoattēlus, kas pilnībā attēlo ēku (visas sienas, tostarp no ēkas iekšpuses, griestus, grīdu, jumtu no visām pusēm u.t.t.), kas, gramatiski lasot Uzmērīšanas noteikumu 2.pielikuma norādes, būtu nepieciešams, lai izrēķinātu to, kādu daļu no kopējā konstruktīvā elementa virsmas laukuma aizņem bojājumi, nav likumdevēja paredzētais mērķis. Tomēr, kā pamatoti norāda pieteicējs, nevar piekrist dienesta apgalvojumam, ka konstruktīvo elementu tehniskā stāvokļa vizuālais novērtējums ir subjektīvs amatpersonas viedoklis, kas vispār netiek balstīts uz fiksētiem faktiem, jo šāds Uzmērīšanas noteikumu interpretācijas rezultāts būtu pretrunā ar 2.pielikumā norādīto nepieciešamību izvērtēt bojājumu īpatsvaru uz konkrētā konstruktīvā elementa, kas principiāli ir fiksējams apstāklis; turklāt šāda attiecīgās normas interpretācija būtu nesavienojama ar patvaļas aizlieguma principu.

[11] Pieeju nolietojuma novērtējuma pamatošanai var noteikt, ievērojot kadastra informācijas sistēmas un apsekošanas mērķi. Proti, nodrošināt sabiedrības tiesības uz aktuālu informāciju par visiem valsts teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem (Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 2.pants).

Viens no sabiedrībai pieejamās informācijas par nekustamo īpašumu veidiem, kuru kadastra informācijas sistēma sniedz, ir ēkas nolietojums, kas noteikts, balstoties uz dienesta amatpersonas veiktu ēkas vizuālo novērtējumu (Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta „b" punkts un 57.^{2}pants). Kā izriet no paša jēdziena „tehniskā stāvokļa vizuālais novērtējums", no dienesta nevar prasīt pierādījumus, kas pilnībā uzrāda to, kāds ēkai ir nolietojums, un vēl jo mazāk – prasīt savākt ļoti detalizētus pierādījumus, kas atspoguļotu konkrētu bojājumu nozīmīgumu vai prognozētu patieso ietekmi uz ēkas strukturālo ilgtspēju. Uzmērīšanas noteikumu 2.pielikums kā atskaites punktu novērtējumam izmanto, piemēram, to, relatīvi kāda daļa no konstruktīvā elementa laukuma ir bojāta. Taču principiāli novērtējums par to, vai konstruktīvā elementa stāvoklis ir „labs" vai „slikts", balstās uz secinājumu, ka uz konstruktīva elementa ir redzami „nenozīmīgi bojājumi" vai „būtiski bojājumi". Minēto nemaina arī tas, ka Uzmērīšanas noteikumu 2.pielikuma punktos iekavās indikatīvi norādīti atsevišķi bojājumu veidi, kas sniedz norādes par to, kā amatpersonai būtu jāveic novērtēšana, jo pamatā izvēle ir un paliek atkarīga no tā, vai dienesta amatpersona uzskatīs, ka kopumā bojājumi ir „nenozīmīgi" vai „būtiski" atbilstoši šo jēdzienu izpratnei Uzmērīšanas noteikumos, neveicot dziļāku šo bojājumu rašanās vai ietekmes izpēti.

Vizuālais novērtējums, kas balstās uz secinājumu par to, kādu daļu elementa laukuma aizņem bojājumi, principā sevī neietver secinājumu par to, vai un cik būtiski bojājumi patiesi apdraud ēkas strukturālo integritāti, bet gan, cik ļoti noteiktas pazīmes liecina par ēkas šķietamo nolietojumu. Tātad amatpersona šo vērtējumu izdara, balstoties uz savu pieredzi un profesionālo spriedumu, un tādēļ ir jāpiemīt zināmai uzticībai amatpersonai, ka šis vērtējums ir pareizs. Tādēļ tiktāl var piekrist apgalvojumam, ka šis novērtējums neprasa detalizēti fiksēt un izvērtēt katru sīkāko ēkas konstruktīvā elementa bojājumu, bet gan tikai amatpersonai konstatēt bojājumus un balstoties uz savu pieredzi un profesionalitāti novērtēt ēkas elementa stāvokļa kopainu.

Tomēr Uzmērīšanas noteikumu regulējums neparedz pilnīgu atkāpi no pienākuma fiksēt lēmuma pamatojumā iekļaujamos faktus. Tāpat arī kadastra informācijas sistēmā iekļauto datu informatīvā un deklaratīvā vērtība (*Senāta 2025.gada 18.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-45/2025, A420109721, 15. un 20.punkts*) nav pietiekams iemesls, lai pieļautu atkāpi no pamatojuma principa ievērošanas pienākuma. Kadastra informācijas sistēmā norādītie dati par nekustamā īpašuma stāvokli tiek ņemti par pamatu virknei personas tiesības un tiesiskās intereses būtiski ietekmējošu lēmumu pieņemšanai, tostarp nekustamā īpašuma nodokļa apmēra noteikšanai. Tādēļ personai ir jānodrošina efektīvas tiesības iebilst un lūgt tiesu pārbaudīt, vai nolietojuma noteikšanā iestāde nav pieļāvusi kļūdas.

[12] Ievērojot minēto, Senāts atzīst par nepamatotu apgabaltiesas secinājumu, ka dienestam nav jāiegūst katra Uzmērīšanas noteikumu 4.pielikumā norādītā ēkas elementa stāvokļa fiksācija kādā pierādīšanas līdzeklī. Dienestam ir jāiegūst fotoattēli un informācija par katru Uzmērīšanas noteikumu 4.pielikumā minēto ēkas konstruktīvo elementu tādā apjomā, lai varētu gūt ieskatu, kaut arī nepilnīgu, par šā elementa stāvokli un tiesa tādēļ varētu īstenot tiesiskuma pārbaudi pār dienesta lēmumu.

Taču vienlaikus Senāts norāda: tas, ka dienests nav fiksējis katra elementa stāvokli ar fotoattēlu pilnīgi, pats par sevi nenozīmē, ka attiecīgo kadastra datu aktualizācija ir prettiesiska. Tiesai, izskatot lietu par kadastra datu aktualizēšanu, ir jāizvērtē, vai pieteicējs administratīvā procesa iestādē laikā ir sūdzējies par amatpersonas rīcību, piemēram, par selektīvu elementa fotoattēlu uzņemšanu, vai amatpersonas skaidrojums par ēkas stāvokli ir saprātīgs un ticams un vai pieteicējs ir iesniedzis tādus pierādījumus, kas atspēkotu dienesta secinājumus un tādējādi pamatotu to, ka dienests ir pieļāvis kļūdu.

Pieteicējs kasācijas sūdzībā tikai pauž uzskatu, ka dienests nebija ieguvis pietiekamus pierādījumus, jo neuzņēma fotoattēlus, kuros attēloti visi ēkas konstruktīvie elementi. Tomēr, pretēji pieteicēja apgalvotajam, Uzmērīšanas noteikumu 127.2.apakšpunkts pat gramatiski liecina, ka vizuālā novērtējuma gaitā tiek iegūti gan attēli, gan informācija, tādējādi apstiprinot apgabaltiesas secinājumu, ka šī tiesību norma neparedz fotoattēlu iegūšanu kā vienīgo veidu un formu, ar kuru dienests var pamatot ēkas tehniskā stāvokļa vizuālo novērtējumu. Apgabaltiesa, pārbaudot gan dienesta sniegto informāciju, gan pieteicēja iesniegtajā atzinumā iekļauto informāciju – fotoattēlus, secināja, ka dienests nebija pieļāvis kļūdas ēkas tehniskā stāvokļa vizuālajā novērtējumā. Šādu secinājumu apgabaltiesa izdarīja, novērtējot visus lietā iesniegtos pierādījumus, tostarp pieteicēja iesniegtos pierādījumus par ēkas konstrukcijas elementu daļām, kuras, kā apgalvo pieteicējs, dienests nebija fiksējis ar fotoattēliem. Tādēļ pieteicēja apsvērumi neatbilst pārsūdzētā sprieduma saturam un pieteicējs kasācijas sūdzībā nav paskaidrojis, kādēļ apgabaltiesa būtu kļūdījusies šajā izvērtējumā.

Jāsecina, ka apgabaltiesa ir pareizi piemērojusi pamatojuma principu un pieteicēja argumenti par spriedumu šajā daļā nevar būt pamats sprieduma atcelšanai.

Par pierādījumu vērtēšanas pārbaudi kasācijas instancē

[13] Kasācijas sūdzībā pieteicējs iebilst pret apgabaltiesas secinājumu, ka dienesta ēkas tehniskā stāvokļa novērtējums nav acīmredzami nepamatots, jo, pieteicēja ieskatā, ēkas konstruktīvo elementu – ārsienu, pārsegumu un jumta seguma – stāvoklis, balstoties uz lietā esošajiem pierādījumiem, ir nevis „labs”, kā to atzina dienests, bet gan „vidējs”, savukārt jumta nesošo konstrukciju stāvoklis – „slikts”. Tādējādi pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka apgabaltiesa piemēroja nepareizo tiesību normu – Uzmērīšanas noteikumu 2.pielikuma 2.punktu –, nevis tiesību normu, kas būtu jāpiemēro – šā pielikuma 3. un 4.punktu. Turklāt pieteicējs apgalvo, ka apgabaltiesa ir arī pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.pantu, jo tā neesot pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, proti, neesot konstatējusi, ka lietā nav pierādījumu, kas pamatotu dienesta izdarītos secinājumus.

Lai gan pieteicējs šos argumentus konstruē kā nepareizu Uzmērīšanas noteikumu 2.pielikuma punktu piemērošanu un Administratīvā procesa likuma 154.panta pārkāpumu, Senāts atzīst, ka no argumentu būtības izriet, ka pieteicējs vēlas, lai Senāts pārvērtētu dienesta piešķirto ēkas tehniskā stāvokļa novērtējumu. Šāds arguments Senātā nav skatāms, jo tas nozīmētu, ka lieta būtu jāizskata pēc būtības, ko Senāts nevar darīt kasācijas tiesvedības ietvaros. Vienlaikus – Senāts var pārbaudīt, vai zemākas instances tiesa nav pieļāvusi tādus procesuālo tiesību pārkāpumus pierādījumu pārbaudē, kas var ietekmēt lietas iznākumu. Turklāt Senāts kasācijas kārtībā pārbauda tikai konkrētus argumentus par šādiem iespējamiem pārkāpumiem (*Senāta 2020.gada 9.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-205/2020,ECLI:LV:AT:2020:0709.A420167316.5.S, 10.punkts, 2021.gada 19.augusta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1201/2021,ECLI:LV:AT:2021:0819.A420212517.14.L, 5.punkts, 2025.gada 18.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-45/2025 A420109721, 18.–21.punkts*).

[14] Kasācijas sūdzībā pieteicējs argumentē, ka apgabaltiesa esot taisījusi spriedumu, balstoties uz nepierādītiem faktiem, proti, apgabaltiesa neesot konstatējusi, ka dienests nav iesniedzis pierādījumus, kas pamatotu tā konstatētos faktus. Pieteicēja apsvērumi kopumā vērsti uz to, ka apgabaltiesa neesot pienācīgi izvērtējusi visus lietā esošos pierādījumus, tostarp neesot izvērtējusi pieteicēja iesniegto atzinumu.

Lietā ir pieejami fotoattēli no 2021.gada 22.novembra apsekošanas, fotoattēli, kas uzņemti 2022.gada 21.martā un kuros attēloti ēkas bēniņi un jumts, pieteicēja un dienesta paskaidrojumi, kā arī pieteicēja iesniegtais atzinums. Senāts konstatē, ka šos pierādījumus apgabaltiesa ir izvērtējusi. Tādēļ nav pamatots pieteicēja arguments, ka apgabaltiesa vispār nav vērtējusi pierādījumus. Turklāt secināms, ka pieteicējs tikai nepiekrīt pierādījumu novērtējumam, nevis norāda uz konkrētiem procesuālo tiesību normu pārkāpumiem to novērtēšanā. Tādējādi šie argumenti ir vērsti uz pierādījumu un konstatēto lietas apstākļu pārvērtēšanu pēc būtības, kurus Senāts nevērtē.

Attiecībā uz pieteicēja iesniegtā atzinuma izvērtējumu Senāts atzīst, ka apgabaltiesa pareizi norādījusi, ka, lai gan atzinums palīdz gūt priekšstatu par ēku un tās tehnisko stāvokli, šis atzinums tika sagatavots, piemērojot citu tiesisko regulējumu (tehniskās apskates regulējumu būvniecības jomā) un tas nevar tikt izmantots kadastra informācijas sistēmā iekļaujamo datu aktualizācijai, jo šādu iespēju Uzmērīšanas noteikumi neparedzēja. Apgabaltiesa pareizi secinājusi, ka, lai gan atzinums nevar būt par pamatu izmaiņu kadastra informācijas sistēmā veikšanai, tajā ir informācija – fotoattēli un novērojumi par faktiem –, kas var tikt izmantota pierādīšanā, un to tiesai ir jāvērtē, proti, motivācijā jāsniedz savs viedoklis par atzinumā ietverto informāciju, izlemjot to, vai iestāde nav pieļāvusi kļūdu.

Senāts atzīst, ka apgabaltiesa to arī ir darījusi un secinājusi, ka atzinumā ietvertā informācija nerada pamatu uzskatīt, ka dienests būtu pieļāvis kļūdu (pārsūdzētā sprieduma 16.punkts). Apgabaltiesa, balstoties uz dienesta uzņemtajiem fotoattēliem un pieteicēja iesniegtajā atzinumā ietverto informāciju, ir izvērtējusi gan ēkas ārsienu tehnisko stāvokli, gan tos elementus, par kuriem atbilstoši pieteicēja apgalvotajam dienests nebija iesniedzis pietiekamus pierādījumus – jumta segumu, pārsegumu un grīdu, un secinājusi, ka tie nerada pamatu apšaubīt dienesta vērtējumu.

Tādēļ pieteicēja iebildumi, ka apgabaltiesa ir pieļāvusi kļūdu pierādījumu novērtēšanā, jo atzinusi par pierādītiem faktus, par kuriem nav pierādījumu lietā, ir nepamatots. Pieteicēja atšķirīgais uzskats par pierādījumu novērtējumu nerada pamatu sprieduma atcelšanai.

[15] Pieteicējs iebilst, ka apgabaltiesa nav ņēmusi vērā to, ka 2021.gada 22.novembra apsekošanas laikā uzņemtajās fotogrāfijās redzamas jumta seguma virsmas plaisas un caurtecējumi.

Senāts konstatē, ka attiecībā uz jumta seguma virsmas stāvokļa noteikšanu, kā jau norādīts iepriekš, apgabaltiesa spriedumā ir izvērtējusi pieteicēja iesniegtos pierādījumus. Pieteicēja arguments, ka apgabaltiesas secinājumi par ēku tehnisko stāvokli ir izdarīti, neņemot vērā un nenovērtējot lietā esošos pierādījumus, nav pamatots. Arī no pieteicēja iesniegtā atzinuma neizriet, ka jumtā konstatētas plaisas vai caurtecējumi; šāda secinājuma atzinumā nav un attiecībā uz jumtu atzinumā minēts tikai tas, ka jumtam atsevišķās vietās ir korozijas pazīmes. Tātad apgabaltiesa nav pieļāvusi kļūdu pierādījumu novērtēšanā.

Par tiesiskās paļāvības principa piemērošanu

[16] Kasācijas sūdzībā pieteicējs iebilst pret to, kā apgabaltiesa interpretēja un piemēroja tiesiskās paļāvības principu. Proti, apgabaltiesa esot nepareizi konstruējusi pieteicēja tiesiskās paļāvības principa piemērošanas argumentu, jo pieteicējs paļāvās nevis uz to, ka ēkas nolietojuma noteikšanas regulējums nemainīsies (kā to norādīja apgabaltiesa), bet gan uz dienesta darbinieku konsekventu rīcību. Tātad Senātam ir jāizvērtē, vai apgabaltiesa pareizi šajā lietā interpretēja un piemēroja tiesiskās paļāvības principu.

[17] Senāts piekrīt pieteicējam, ka apgabaltiesa nepareizi izskatīja šo pieteicēja argumentu.

Pieteicējs pieteikumā un apelācijas sūdzībā ir konsekventi uzturējis pozīciju, ka viņa tiesiskās paļāvības arguments ir saistīts ar 2022.gada 19.janvāra apsekošanas aktā izdarīto atkāpi no 2021.gada 22.decembra apsekošanas aktā norādītajiem ēkas konstruktīvo elementu tehniskā stāvokļa novērtējumiem. Jautājums par regulējuma maiņu attiecībā uz to, kā aprēķināms šo elementu nolietojums, ir tikai pakārtots pieteicēja galvenajam argumentam, bet uz Satversmes tiesas judikatūru, kurā vērtēts jautājums par tiesisko paļāvību uz regulējuma nemainīgumu, atsaucies dienests, nevis pieteicējs.

Vienlaikus šis apstāklis nav pamats sprieduma atcelšanai, jo sprieduma rezultāts ir pareizs.

[18] Senāta judikatūrā ir nostiprināts, ka, vērtējot to, vai konkrētajā gadījumā tiesiskā paļāvība ir aizsargājama, ir jāpārbauda, vai ir bijis iestādes skaidrs un beznosacījuma apsolījums, kas personai varēja radīt pamatotu paļāvību, vai persona uz šo apsolījumu ir paļāvusies un vai personas paļāvība ir aizsardzības vērta (*Senāta 2008.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA 34/2008, A42231904, 15.punkts; 2020.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-160/2020, ECLI:LV:AT:2020:0214.A420302514.4.S, 12.punkts; 2021.gada 28.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-17/2021,ECLI:LV:AT:2021:0128.A420202716.6.S, 13.punkts; 2023.gada 17.jūlija*

sprieduma lietā Nr. SKA-100/2023,ECLI:LV:AT:2023:0717.A420169319.13.S, 7.punkts). Turklāt personai ir ne tikai konkrēti jāidentificē tas, uz ko tā paļāvās, un jānorāda rīcība, kuru tā veica, balstoties uz šo paļāvību, bet arī jāpamato, kādēļ tās paļāvība ir likumīga, pamatota un saprātīga, citiem vārdiem – paļāvība ir aizsargājama (sal. *Satversmes tiesas 2025.gada 30.jūnija sprieduma lietāNr. 2024-23-01, 13.2.punkts*).

[19] Pieteicējs savu tiesiskās paļāvības argumentu balsta uz diviem aspektiem. Pirmkārt, uz to, ka, izdodot 2022.gada 19.janvara apsekošanas aktu, dienests izvērtēja visu ēkas konstruktīvo elementu tehnisko stāvokli, nevis tikai to elementu tehnisko stāvokli, kuru novērtējumu pieteicējs apšaubīja, turklāt, to darot, dienests novirzījās no 2021.gada 22.novembra apsekošanas aktā piešķirtā novērtējuma. Otrkārt, pieteicējs norāda, ka dienesta novērtējums nav bijis konsekvents, aplūkojot iepriekšējās apsekošanās piešķirto nolietojuma novērtējumus. Proti, 2013.gadā ēkas nolietojums novērtēts ar 54 %, 2020.gadā – 23%, 2021.gadā – 58%, savukārt 2022.gadā, pēc atkārtotas apsekošanas, kurā tika labotas iepriekšējā apsekošanā pieļautās kļūdas – nepareizi noteiktais ēkas ārsienās izmantotais materiāls un konstrukcijas veids –, 31 %.

[20] Attiecībā uz pieteicēja atsaukšanos uz 2021.gada 22.novembra apsekošanas aktā iekļauto novērtējumu Senāts paskaidro, ka viens no nosacījumiem tiesiskās paļāvības aizsardzībai ir personas rīcība, kas veikta, balstoties uz tiesisko paļāvību. Turklāt tieši šis nosacījums ir tiesiskās paļāvības aizsardzības esence, jo tiesiskās paļāvības principa mērķis ir vērsts uz personas pasargāšanu no nelabvēlīgām sekām attiecībā uz rīcību, kas izdarīta uzticoties valstij (*Satversmes tiesas 2025.gada 30.jūnija sprieduma lietā Nr.2024-23-01, 13.2.punkts*); tiesiskās paļāvības aizsardzība nav instruments, ar kura palīdzību persona nodrošina to, ka tā baudīs valsts kļūdas radītās labvēlīgās sekas.

Kā jau norādīts iepriekš (šā sprieduma 11.punkts), kadastra informācijas sistēmas mērķis ir sabiedrības tiesību uz aktuālu informāciju nodrošināšana. Ja dati nav iegūti noteiktā kārtībā un nav reģistrēti kadastra informācijas sistēmā, tie, lai arī, iespējams, pastāv, tomēr neiegūst tiesisku nozīmi Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma izpratnē (*Senāta 2013.gada 3.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-240/2013, A42832009, 7.punkts; 2025.gada 20.marta sprieduma lietā Nr. SKA-53/2025, A420249121.10.S, 7.punkts*). Tas nozīmē, ka paļauties var uz ierakstu kadastra informācijas sistēmā, nevis uz to pamatojošajiem materiāliem. Turklāt ir jāatzīmē, ka sabiedrība ar ierakstu kadastra informācijas sistēmā iegūst noderīgu, taču nepilnīgu informāciju par nekustamo īpašumu; tā ir nepilnīga, īpaši jau tā, kas iegūta tehniskā stāvokļa vizuālā novērtējuma ietvaros, jo iegūtās informācijas avots ir īsa, standartizēta un vienkāršota analīze par nekustamā īpašuma stāvokli. Savukārt pilnīga un padziļināta informācija par nekustamā īpašuma stāvokli ir vislabāk zināma tam, kurš attiecīgo īpašumu lieto, pārvalda, apsaimnieko vai kura īpašumā tas ir (*mutandis mutatis Senāta 2020.gada 30.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-56/2020,ECLI:LV:AT:2020:0430.A420264915.2.S, 14.–16.punkts*). Tādēļ tikai ļoti retos izņēmuma gadījumos persona, kurai nekustamais īpašums pieder vai kura to lieto, pārvalda vai apsaimnieko, pati varētu atsaukties uz tiesisko paļāvību uz ierakstu kadastra informācijas sistēmā. Tādēļ ir jānoskaidro, vai šajā gadījumā ir nepieciešams pasargāt pieteicēju no kādām nelabvēlīgām sekām, kuras izraisījusi viņa rīcība, paļaujoties uz ierakstu kadastra informācijas sistēmā par īpašuma tehnisko stāvokli 2021.gada 25.novembrī.

Šajā gadījumā ne vien nav iespējams identificēt tādu darbību, kuru pieteicējs veicis, paļaujoties uz 2021.gada 25.novembra ierakstu kadastra informācijas sistēmā par nekustamā īpašuma tehnisko stāvokli, bet arī, izvērtējot lietas apstākļus, nav pamata uzskatīt, ka šis būtu izņēmuma gadījums, kurā vispār būtu pieļaujama ēkas īpašnieka paļaušanās uz ierakstu kadastra informācijas sistēmā. Nevar noliegt – tā kā nolietojuma novērtējums zināmā mērā balstās uz amatpersonas profesionālo spriedumu, nolietojuma novērtējuma rezultāts pats par sevi īpašniekam nav zināms iepriekš; taču fakti par ēkas tehnisko stāvokli, uz kuriem šis novērtējums balstās, – ir. Nav pamata uzskatīt, ka īpašnieks būtu veicis kādu rīcību, paļaujoties uz ierakstu kadastra informācijas sistēmā par vizuāli novērtēto ēkas tehnisko stāvokli iepretim paša izvērtējumam par ēkas tehnisko stāvokli. Tas vien, ka īpašniekam šķistu pareizāks iepriekšējais novērtējums vai arī tas viņam radītu kādas priekšrocības, nav pamats ierobežot dienesta tiesības veikt korektu ēku tehniskā stāvokļa novērtējumu, lai kadastra informācijas sistēmā atspoguļotu aktuālo informāciju par to.

Tādēļ šis pieteicēja arguments ir nepamatots.

[21] Attiecībā uz pieteicēja atsaukšanos uz iepriekšējos gados noteikto nolietojuma novērtējumu Senāts atzīmē, ka iestādes pienākums rīkoties konsekventi, ja vien nepastāv pamatots iemesls atkāpties, ir saistāms ar

tiesiskās drošības un vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu. Vienlaikus persona var paļauties, ka, pastāvot vienādiem apstākļiem un ilgstošai, noturīgai un vienveidīgai iestādes pieejai vai praksei, šī prakse vai pieeja tiks ievērota arī konkrētā gadījumā un, rodoties iemeslam atkāpties no iepriekšējiem secinājumiem, iestāde paskaidros, kādēļ atkāpe no iepriekš lemtā ir nepieciešama.

Šajā gadījumā pieteicēja arguments par tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu ir vispārīgs, jo pieteicējs tikai vērš uzmanību uz dažādu apsekošanu rezultātā noteiktajiem atšķirīgajiem nolietojuma procentiem, taču nesalīdzina šādu rezultātu pamatojumu ar izskatāmo apsekošanu.

Jāsecina, ka pirms 2022.gada 3.februāra nebija izveidojusies noturīga vienveidīga un pietiekami ilgstoša dienesta prakse, kas varētu radīt pamatu pieteicējam atsaukties uz tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu. Atbildot uz pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, dienests paskaidroja, ka, apsekojot ēku atkārtoti, tika konstatēts, ka 2021.gada 25.novembrī sagatavotais apsekošanas akts, daļā kuru pieteicējs neapšaubīja, ir kļūdains, jo tajā konstatētās plaisas ēkas konstruktīvajos elementos ir virspusējas, nav caurejošas un no kopējā fasāžu laukuma bojājumi aizņem tikai aptuveni 7 %. Vēl jo vairāk, novērtējumi iepriekšējos gados ir veikti, pastāvot citam regulējumam un nolietojuma aprēķināšanas metodei, un, kā atzīst pats pieteicējs, pieteicējs apzinājās, ka 2013. un 2020.gadā veiktie novērtējumi ir kļūdaini (*lietas 43.lapa*). Tādēļ šādos apstākļos pieteicējs nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu.

[22] Rezumējot, Senāts atzīst, ka apgabaltiesas spriedums atstājams negrozīts, jo apgabaltiesa pareizi interpretējusi piemērotās tiesību normas, kā arī nav pārkāpusi procesuālo tiesību normas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 18.decembra spriedumu, bet /Persona A/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

V. Kakste J. Pleps L. Slica